

SOCIOLOGOVÉ EUGEN LEMBERG (1903-1976)
A EMERICH K. FRANCIS (1906-1994)

Vědeckohistorické úvahy nad životopisy dvou „Staffelsteinovců“
ve „Volkstumskampf“ a ve Spolkové republice

Karin Pohl

Předkládaný příspěvek se pokouší o kontrastující paralelní biografie sociologů Eugena Lemberga a Emericha K. Francise. Život a dílo obou badatelů jsou zkoumány v období, které překlenuje epochu od fáze „Volkstumskampf“ v polovině dvacátých let 20. století až do doby Spolkové republiky. Vystavávají přitom jak pozoruhodné paralely, tak i zřetelné rozdíly v badatelských zájmech, vědeckém přístupu a metodice. Autorka zkoumá souvislosti mezi průběhem života, dobovými historickými cézurami a vědeckou prací obou protagonistů. Všímá si jejich společných kořenů v katolickém vysokoškolském svazu Staffelstein, rozdělení jejich životních osudů v důsledku připojení sudetských oblastí k nacionálně socialistickému Německu, probírá zkušenost emigrace a návratu u Francise na straně jedné a Lembergovy zážitky z války a odsunu na straně druhé, a konečně sleduje i jejich nové vědecké začátky ve Spolkové republice. Na základě biografií obou badatelů lze názorně ukázat aspekty vědeckohistorického transformačního procesu v západo-německých sociálních vědách: na jedné straně přetrvávání esencialistického pojmu národa, který – navzdory podnětným impulzům, vzešlým z jeho spisů – charakterizuje sociologické dílo Eugena Lemberga, na druhé straně postupné rozšíření analyticky orientované sociologie používající ideologicky očištěnou terminologii.